

PLANLOVENS POTENTIALE

23. OKTOBER 2015

Vi hørte i DR 2 Deadline, at Erhvervs- og Vækstministeren ville høre synspunkter, inden Planloven skulle tages op til revision.

Den handske har vi taget op med denne booklet, og vi håber, der på mødet kommer synspunkter, der kan hjælpe til, at vi fremover får en planlov, der er til glæde for alle parter i det danske samfund.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Peter Hee', with a large, sweeping initial 'P'.

Peter Hee
Formand for Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur
København den 23. oktober 2015

Side 6	- Akademiraadet
Side 8	- Arkitektforeningen
Side 12	- Bygherreforeningen
Side 14	- Center for Landdistriktsforskning
Side 16	- Danmarks Naturfredningsforening
Side 20	- Dansk Byplan Laboratorium
Side 22	- Danske Landskabsarkitekter
Side 28	- Friluftsrådet
Side 30	- Organisationen Danske Museer
Side 34	- Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur

Akademiraadet

I disse år undergår vore landskaber, byer og bygninger store strukturelle forandringer. Hver eneste beslutning, der tages i dag, har indflydelse generationer frem.

Akademiraadets Landskabsudvalgs vision er, at Danmarks fysiske miljø skal udvikles med øje for æstetisk kvalitet på alle niveauer i planlægningen.

De steder og landskaber, som betyder noget for os, har altid en æstetisk dimension. Noget af vores allerstærkeste fælles gods er de danske landskaber og deres ubrudte kyster. Selv om de Danske landskaber ikke er højtråbende, sidder de i os – på vores ryggrad.

Som en bekendt amerikaner sagde: ”Deres natur består af næsten usynlige forskelle, og deres begejstring for dem er beundringsværdig”.

... at Planloven som grundprincip kræver en mulighedsgranskning vedrørende fortætning, forbedring og omdannelse, forud for inddragelse af nyt areal.

Akademiraadet

Vi skal værne om landskabernes og byernes forskelle – og udvikle dem med æstetisk kvalitet som et ligeværdigt planlægningsparameter. Værdi skabes ikke af MEGA-trends og prognoser. Æstetisk værdi er derimod virkelig. Den former både vores fælles identitet og vores værdier.

Akademirådet anbefaler en udvikling af Planloven med det æstetiske blik som hjørnesten.

- At der på et overordnet niveau udarbejdes en kunstnerisk vision for Danmarks infrastruktur og energilandskaber.
- At der etableres forpligtende aftaler mellem stat, regioner og kommuner, i form af etablering af en national pulje til at sikre implementering af landskabsværdier ved større anlæg og byggerier og innovative landbrugsbedrifter.
- At biodiversitet, tilgængelighed og landskabskorridorer indarbejdes i administrationen af landbrugsudviklingen, herunder ved fordeling af midler fra Landdistriktsprogrammet.
- At planlovens demokratiske aspekter styrkes, herunder ved udarbejdelse af uvildige VVM undersøgelser, hvor investorer gøres inhabile i vurderinger og konklusioner.
- At planloven som grundprincip kræver en mulighedsgranskning vedrørende fortætning, forbedring og omdannelse, forud for inddragelse af nyt areal.
- At udviklingen af det åbne land og Danmarks kystlinjer sker med tanke for både natur og mennesker.

Arkitektforeningen

Arkitektforeningen er arkitekternes uafhængige standsforening i Danmark. Siden stiftelsen i 1879 har Arkitektforeningen arbejdet målrettet for at sikre de bedste vilkår for den enkelte arkitekt og kvaliteten af vores fælles byer, bygninger, landskab og miljø.

Arkitektforeningen har naturligt en stor interesse i enhver ændring af planloven, men ikke nogen ideologisk eller partipolitisk holdning til en evt. liberalisering. Arkitektforeningens udgangspunkt er strengt fagligt. Planloven er grundlæggende tænkt som en udmærket rammelov, der giver utallige muligheder for en afbalanceret udvikling med hensyntagen til mange forhold, som ikke nødvendigvis understøtter hinanden uden central styring og regulering.

Planloven kan stå i vejen for enkeltstående planer og projekter, der støder mod de principielle retningslinjer i loven, men grundlæggende giver loven kommunerne mange muligheder for at skabe udvikling lokalt – uanset om det er en stor bykommune eller en landkommune med mange landsbyer.

Der kan være flere gode grunde til at revidere det eksisterende lovkompleks, der regulerer den fysiske planlægning (foruden planloven også natur- og miljøbeskyttelsesloven mv.), men de faglige argumenter skal være i orden, så loven ikke revideres for at løse problemer, som enten ikke findes, eller som ikke skyldes planloven. Den offentlige debat drives i høj grad af løse rygter og fejlagtige antagelser. Planloven er efterhånden i sin udformning påvirket af mange ændringer efter ”lag på lag-metoden” som gør det vanskeligt at overskue både planloven i sig selv, og dette anerkendes af mange som en væsentlig barriere for en rimelig, faglig forvaltning og borgernes forståelse for planlovens formål.

Grundigt forarbejde påkrævet inden ændringer i planloven
Arkitektforeningens grundlæggende holdning er, at indholdet i og intentioner med planlovens formålsbestemmelser skal fastholdes, samt at planloven fortsat bør danne grundlag for varetagelse af en række statslige (altså fælles/tværkommunale) interesser vedrørende byudvikling, natur og miljø mv., samtidigt med at langt hovedparten af beslutninger efter planloven som hidtil træffes i kommunerne.

Arkitektforeningens overordnede holdning er, at man bør være meget påpasselig med at kaste sig ud i konkrete ændringer på et uforberedt grundlag. Det vil kræve et grundigt fagligt forarbejde at finde de konkrete ændringsforslag, hvis hensynet til den planlægningsmæssige helhed skal bestå. Desuden vil det også være nødvendigt at sikre at ændringerne bliver baseret på en forudgående offentlig debat, herunder om hvilken kerneværdier i fysisk planlægning, der skal lægges vægt på. Hvad er det for en udvikling, vi ønsker for hele landet, for vore byer, for vores natur?

Moderne dansk planlægningstradition er opbygget over flere generationer, og har dannet rammen om den trinvis og kontrollerede udvikling af det byggede miljø, under hensyntagen til natur og almene samfundsinteresser. Et grundigt forarbejde af et bredt sammensat udvalg, der inddrager faglig, praktisk ekspertise, vil være en forudsætning for et ansvarligt resultat.

Oplæg til diskussion af konkrete ændringer af planloven
Da Arkitektforeningens holdning til de kommende planlovsændringer er, at ændringer skal være baseret på et grundigt forarbejde, giver det ikke mening for Arkitektforeningen at komme med konkrete ændringsforslag. I stedet vil vi foreslå følgende temaer, som med fordel kunne belyses i et kommende arbejde med revision af planloven

- Arkitektonisk kvalitet i planer og den planfaglige praksis: Det bør diskuteres, hvordan der kan udvikles lovgivning, redskaber og praksisser, som kan sikre den arkitektoniske kvalitet i både by-, bygnings- og landskabsmæssig sammenhæng. Herunder hører, at det lokale kendskab og den stedspecifikke indpasning af anlæg og byggeri – også i det åbne land – sammen med en arkitektfaglig vurdering tillægges afgørende vægt, når der skal udvikles uden for det, der i dag er byzone. Herunder hører en fornyet diskussion af, hvordan zoneinddelingen og plansystemets hierarki bedst indrettes og administreres. Her er diskussionen af kystnærhedszonen selvfølgelig helt central.

Et grundigt forarbejde af et bredt sammensat udvalg, der inddrager faglig, praktisk ekspertise, vil være en forudsætning for et ansvarligt resultat.
Arkitektforeningen

- Forenkling af sammenhænge og detailbestemmelser: Det bør diskuteres, hvordan der i højere grad kan skabes gennemskuelig sammenhæng mellem hele det lovkompleks, der ligger til grund for den fysiske planlægning, så det i højere grad er entydigt, hvad der er tilladt hvor og hvordan. Samtidig bør det diskuteres, hvordan der i højere grad kan sikres metodefrihed i fh.t. kommuneplanens struktur, opdatering etc. med udgangspunkt i, at planloven som rammelov skal beskrive, hvad kommunerne skal gøre, og ikke fastlægge hvordan det skal gøres.

- Sagsbehandlingstider og klagemuligheder: Det bør diskuteres, hvilke planspørgsmål der skal være klageadgang til, og i hvilket omfang kommunerne kan dispensere eller fravige planer uden at det nødvendigvis fører til udarbejdelsen af et helt nyt plangrundlag. Klageinstansens sagsbehandlingstid bør reduceres væsentligt. I forlængelse heraf kan man også diskutere, hvordan man uden at reducere borgerinddragelsen i planlægningen kan reducere høringsperioden lokalplanprocessen.

I hele denne sammenhæng bør en diskussion om krav til specifikke fagligheders medvirken til og ansvar for det planlægningsmæssige arbejde være centralt. Arkitektforeningen er af den opfattelse, at det er helt afgørende, at der er arkitektfaglige kompetencer til stede som centrale aktører i planprocessen i samtlige kommuner.

Bygherreforeningen

... man må finde en mere klar balance mellem den objektive sagsbehandling og det lokale forhandlingsforløb.
Bygherreforeningen

Bygherreforeningen repræsenterer de professionelle bygherrer i Danmark – offentlige, almene og private. Medlemmerne er alle i berøring med planloven – som en overordnet ramme for byudvikling og ved konkrete krav til udformning af byggeri i lokalplaner.

Planloven fungerer som en overordnet, objektiv ramme for at sikre nationale samfundshensyn, kvalitet og demokratiprocesser. Hertil fastlægges lokale kvalitative krav, som fortolkes forskelligt fra kommune til kommune. I praksis håndteres sagsbehandlingen af lokale kræfter, der varetager planlovens intentioner samt lokalt vedtagne kvalitetsstandarder. Sagsbehandlingen løses blandt andet gennem møder mellem forvaltning og bygherrerne, hvor man søger at få interesserne til at balancere.

Det er her, der opstår et dilemma. De objektive kvalitetsstandarder fortolkes forskelligt fra kommune til kommune, og bygherrerne oplever, at sagsbehandlingen bliver personbåren, subjektiv og dermed mindre forudsigelig. Bygherreforeningen mener, at man må finde en mere klar balance mellem den objektive sagsbehandling og det lokale forhandlingsforløb. Begge har deres berettigelse, men som det er i dag, giver det en uklar proces.

Bygherrerne er derudover optaget af at få en gennemskuelig og ikke mindst forudsigelig tidsplan for lokalplanprocesser. Ofte er bygherrerne bundet af store økonomiske forpligtelser og er derfor sårbare overfor lang og især uforudsigelig sagsbehandling. Derfor er ønsket, at der fastlægges ensartede rammer for sagsbehandlingsforløb fastlagt i servicemål, som stadig tager hensyn til kvalitet i myndighedsbehandlingen og høringsprocesser.

Center for Landdistriktsforskning

I rapporten Erhvervsudvikling med Planloven som medspiller (Center for Landdistriktsforskning, 2015), konkluderes det, at det ikke er Planloven i sig selv, der udfordrer erhvervsudviklingen i landdistrikterne. Men forvaltningsprocesserne kan trænge til en opstramning, så lovens udmærkede instrumenter bruges bedre. Her skal især nævnes den tids- og ressourcetrækkende koordinering mellem flere myndigheder, klageinstanser og love. I en moderne virkelighed er det iøjnefaldende, at landbruget opretholder en særstatus og har lempeligere vilkår end andre erhverv på landet. Landbruget er i høj grad medproducent af det åbne kulturlandskab, der samtidig er attraktivt for bosætning, turisme og i sameksistens med andre former for erhverv. Der bliver mere kamp om pladsen og flere konfliktende interesser om arealer i fremtiden. Dette nødvendiggør en modernisering af Planloven på måder, så der sikres en transparens og retssikkerhed for alle, både grundejere, brugere og naboer. Derudover er der et udtalt behov for at anerkende de langsomme processer, der kendetegner naturen. Planlægning af landskaber må have et langsigtet perspektiv for at imødekomme biodiversitet, sikre bæredygtige produktionsvilkår, beskyttelse af særlige naturtyper og støtte landskabsoplevelser.

Det er ikke Planloven i sig selv, der udfordrer erhvervsudviklingen i landdistrikterne. Men forvaltningsprocesserne kan trænge til en opstramning. Reform fremfor en liberalisering.

Center for Landdistriktsforskning

Center for Landdistriktsforskning foreslår følgende tiltag og ændringer:

- At der på nationalt niveau (fx Miljøministeriet) udvikles en balancenøgle, der har til formål at sikre målsætninger om udvikling af

forskellige landskabskvaliteter på alle niveauer, således at der opnås og opretholdes en samlet landskabsmæssig værdiskabelse, når nye funktioner skal indpasses.

- At de åbne kystlinier i videst muligt omfang fastholdes ubebyggede. Større byggerier og anlæg til facilitering af kystturismen gøres mulig i kystbyerne, herunder i de funktionstømte havneområder og som led i bevarende udvikling af historiske bykerner. Det vil skabe en logisk synergieffekt mellem kulturarv, kulturliv, infrastruktur og byudvikling.
- At Planlovens §1 stk.2 "at der skabes og bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber" opprioriteres via konkrete styringsredskaber med lovhjemmel til at sikre, at der på alle niveauer - herunder i landbrugsproduktionen, ved udbygning af infrastruktur, indpasning af energianlæg samt ved nyopførelse af anlæg eller byggeri i det åbne landskab generelt - kan implementeres landskabsværdier og opnås høj kvalitet i det byggede miljø. Kravene knyttes direkte til ovenfor nævnte balancenøgle.
- At der for at tilgodese en erhvervsudvikling på landet skabes en smidig koordinering og gennemsigtighed mellem forskellige myndigheder og lovgivning, og at kommunerne i nærmiljøet har ansvaret for og ressourcer til koordinering mellem flere planmyndigheder i sagsbehandlingen for at imødekomme nye erhvervsinitiativer på lokalt niveau.

Center for Landdistriktsforskning anbefaler en reform fremfor en ensidig liberalisering. En reform af Planloven har til formål at gøre loven tidssvarende, mere enkel at tolke og implementere. Den skal understøtte brede samfundsinteresser og forebygge arealkonflikter gennem naturplanlægning, energiplanlægning og udvikling af produktionslandskaberne, og den skal tilstræbe kvalitet og udvikling af nye landskaber til gavn for en multifunktionel bæredygtig anvendelse.

Danmarks Naturfredningsforening

§ 1. Loven skal sikre, at den sammenfattende planlægning forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen og medvirker til at værne og udvikle landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår.

Stk. 2. Loven tilsigter særlig,

- 1) at der ud fra en planmæssig og samfundsøkonomisk helhedsvurdering sker en hensigtsmæssig udvikling i hele landet og i de enkelte regioner og kommuner,
- 2) at der skabes og bevares værdifulde bebyggelser, bymiljøer og landskaber,
- 3) at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig natur- og landskabsressource,
- 4) at naturens mangfoldighed fremmes i hele landet,
- 5) at forurening af luft, vand og jord samt støjulemper forebygges, og
- 6) at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet.

Begrundelse

Når vi læser Planlovens formålsparagraf ser vi kun gode og anerkendelsesværdige formål.

Ikke mindst vil det næppe overraske i denne kreds, at vi i lyset af de aktuelle udfordringer står fast på planlovens rolle som beskytter af vores kyster. Vores bud skal jo være en ÆNDRING. Det bliver derfor at FREMME NATURENS MANGFOLDIGHED. Vi må nemlig i modsætning til strandbeskyttelseslinjen, som vi netop har dokumenteret virker, måttet konstatere at vi på dette punkt fortsat lever ”i de sidste timer” som Stauning sagde, da han indførte denne i 1937.

Biodiversitet, eller biologisk mangfoldighed, er betegnelsen for det mylder af liv, som findes overalt på kloden. Men den biologiske mangfoldighed forringes og forsvinder i hastigt tempo. Der uddør lige så mange arter, som i den tid, hvor dinosaurerne blev udslettet.

Danmark har forpligtet sig til at vende tilbagegangen i biodiversiteten senest i 2020. Sammen med 192 andre lande skrev Danmark i 2010 under på 20 ‘Aichi-biodiversitetsmål’, der skal være indfriet senest i 2020.

Tabet af biodiversitet er en konsekvens af samfundets intensive udnyttelse af vores landareal og naturressourcer til landbrug, skovbrug, ny bebyggelse, infrastruktur og produktion.

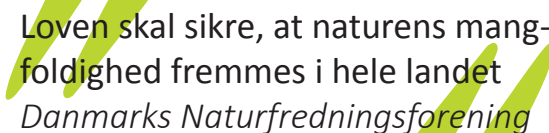
Biologisk mangfoldighed er en forudsætning for, at økosystemerne fungerer, og dermed for vores trivsel og velfærd.

Forskere har påpeget, at forringelserne af den biologiske mangfoldighed nu er så omfangsrige, at der er tale om en økologisk krise, som fuldt ud kan måle sig med klimakrisen i omfang og negativ påvirkning af fundamentet for vores samfund.

De største udfordringer for at stoppe tabet af biologisk mangfoldighed er, at:

- Naturen har for lidt plads i landskabet
- Naturområderne er for små og spredt beliggende til at understøtte levedygtige bestande af planter og dyr
- Naturområderne er negativt påvirket af intensivt landbrug og skovbrug
- Fortsat opsplittning og tab af naturarealer

Alt sammen forhold som kalder på helhedstænkning og en stærk national udviklingsorienteret plan som ramme om de lokale forhold. Planloven er redskabet, der kan hjælpe med at levere dette!

Loven skal sikre, at naturens mangfoldighed fremmes i hele landet
Danmarks Naturfredningsforening

Dansk Byplanlaboratorium

Dansk Byplanlaboratorium er en uafhængig non-profit netværksorganisation, der arbejder for at kvalificere den danske planlægning. Vi udbyder kurser og konferencer, udfører udviklingsprojekter og udgiver magasiner. I det sidste års tid har vi afholdt fokusgrupper og debatmøder for at høre praktikerne om deres brug af planloven. De mener, at der er behov for forenkling, så loven bliver lettere at forstå og administrere.

... indføre midlertidige lokalplaner og erstatter høringer med tidlig dialog og for-offentlighed.
Dansk Byplan Laboratorium

Vi vil foreslå, at man arbejder med forenklede detailhandelsregler, midlertidige plantilladelser, nye zoneringer, stærkere lokalplaner og moderne borgerinddragelse. På seminaret vil vi fokusere på de midlertidige plantilladelser.

Fra vækst til omdannelse

Planloven er udviklet i en tid, hvor det primært handlede om at styre væksten. I dag har udfordringerne ændret sig. Forskydning af befolkningen fra land til by er stærkt intensiveret, og tidligere industriområder har efterladt huller i bystrukturene, som det kræver store samfundsmæssige investeringer at gøre anvendelige for moderne bysamfund med blandet bolig, erhverv, kultur- og fritidsformål.

Midlertidige plantilladelser

Vi skal blive bedre til at være i det usikre og midlertidige rum. Midlertidighed og eksperimenter indgår allerede i dag som et vigtigt redskab i dialogen om byernes udvikling. Der er mange gode praktiske eksempler, men de agerer mere på trods af loven end i kraft af den. Dispensationer gives, men de er typisk af ret kort varighed. Derfor foreslår vi, at det undersøges om det rent juridisk kan lade sig gøre at indføre midlertidige lokalplaner og erstatte høringer med tidlig dialog og for-offentlighed. Man kunne f.eks. indføre 5-årige plantilladelser i særligt udvalgte omdannelses- eller forsøgsområder.

Danske Landskabsarkitekter

Vores mest velbevarede natur ligger langs kysterne, hvor naturlige forhold har vanskeliggjort en intensiv kultivering. Kyster udvikler sig via naturkræfter som vind, bølger, tidevand, landhævning og havstrømme. Det har skabt variation og grundlag for en høj biodiversitet.

Og kysterne er præget af stor foranderlighed. Det oplever man bedre langs kysterne end inde i landet. Det gør, at man kan vende tilbage igen og igen og opleve noget nyt. På den måde er kysten dragende for os - den udfordrer os mentalt, fysisk og sanseligt.

1 IDENTITET, AUTENCITET OG DET UNIKKE

Og sjældent ser man et SÅ LILLE land med SÅ MEGEN kyst! En imponerende strækning af flade og brede strande, der modtager til tider voldsomme vinde og bølger fra vest; en vidunderlig strækning langs den jyske østkyst med fjorde og skovbevoksede skrænter, hvor bøgen i læ kan dyppe sine nederste grene; og vi kan opleve de mest varierede kyster ikke mindst omkring vores mange øer - med bugt, revle, vig, odde, tange, indsø, halvø, næs ... det ER i sandhed unikt.

Samtidig er en væsentlig del af Danmarks identitet bundet op på den stærke kystkultur, der er udviklet på steder langs kyststrækningen - fiskerbyer, fyranlæg, færgelejer og badhoteller. Så kom skibsværfter, erhvervs-havne, lystbådehavne samt alle de nyere fritidsanlæg til sport og rekreation som strandparker, strandpromenader, roklubber, sø- og havnebade. De 'voksede' frem det givne sted ud fra lokale præmisser.

TÆNK, hvis Danmark kunne opnå succes med at brande sig overfor verden som en kystnation - et attraktivt kystferieland for fremtidens turister, der vil komme fra nær og fjern for at søge ud til den uberørte, foranderlige og ægte kyststrækning.

Vi hænger os ikke i, om man begrænser målgruppen til blot at være udenlandske turister, som måske bare har en flygtig interesse for kystens kvaliteter. For det er ALLE, som vil komme og føle sig inviteret ind i den stemningsfyldte kystkultur, og her vil de komme ud og få indfriet deres forventninger om en aktiv natur- og kulturferie i kontrast til deres ofte stillesiddende arbejdsliv. De vil finde sig godt til rette i smukke omgivelser. De vil vandre, løbe, gå ture og tage ophold i det mangfoldige, autentiske og unikke NORDISKE KYSTLAND.

De vil finde enestående og oplevelsesrige destinationer, hvor offentlighedens adgang er sikret og hjulpet på vej af tilgængeligheds- og formidlingsmæssige tiltag. Varen vi sælger er DET NORDISKE KYSTLIV.

Vi ser muligheden for os: det er på linje med skisportsturismen, der i vintermånederne dækker bjergskråningerne i nabolandene - det her er bare en langt mere forskelligartet oplevelse, der samtidig er uafhængig af årstiderne.

Danske Landskabsarkitekter har et klart formål med at bidrage til debatten om, hvordan Planloven kan tilpasses og udvikles: Vi vil bidrage til at sikre fortsat udvikling af en stærk kystkultur og samtidig sørge for en fortsat stærk naturudvikling langs Danmarks kyststrækning.

2 KYSTLANDETS MULIGHEDER

Der er store, delvist uindfriede, potentialer for at kunne trække folk til - og skabe arbejdspladser ude i lokalområderne - med andre ord generere liv og dermed understøtte udviklingen af kystlandets byer og lokalsamfund. Her er både naturens og lokalsamfundenes eksistens afhængig af, at vi tænker i helheder og sammenhænge. I vores lille land har vi ganske enkelt ikke råd til alene at adressere én udfordring eller ét behov ad gangen. Vi må samtænke.

Og det hænger sammen: Naturen og det unikke kystland udgør selve fundamentet for, at vi kan realisere det vækstpotentiale, der ligger i kyststrækningens lokalområder.

Omvendt skal vi også være i stand til at kunne nyde de nye muligheder og finde behag i det harmoniske samspil, der opstår, når arkitektur giver noget meningsfuldt tilbage til omgivelserne, når der sker kultur-, byudvikling på naturens og områdets egne præmisser.

Vigtigt er også, at naturen skal indtage hovedrollen, så de besøgende aldrig føler, at de er på besøg i naturen.

Dertil er væksten betinget af offentlig tilgængelighed: at almenheden har fri adgang til at færdes og opleve naturen.

3 INSPIRATION - STEDET TÆLLER OG NORGES TURISTVEJE

Inspirationen er ligefor. Realdania støtter med Stedet Tæller-kampagnen en række projekter, der tilsammen ”skal være med til at udvikle og udnytte de stedbundne potentialer, der kan bidrage til at styrke livskvaliteten i yderområder. (...) Strategier, aktiviteter og fysiske projekter, som udvikler de stedbundne potentialer, kan bidrage til en positiv og bæredygtig udvikling i yderområderne, der ikke nødvendigvis bygger på økonomisk eller befolkningsmæssig vækst”.

Vi mener, at man særligt skal lade sig inspirere af projekternes lokale forankring – det stedbundne – og ikke mindst udvidelsen af vækstbegrebet, så det handler om mere end økonomi, turisme og befolkningsvækst. Det er oplagt også at operere med miljømæssig, social og kulturel bæredygtighed.

Norges Nationale Turistveje er en anden oplagt inspirationskilde. Her er det muligt at bevare det naturskønne og samtidig udvikle tilgængeligheden til smukke naturområder med mindre, tilpassede indgreb.

Hensigten har været, at de landskabsarkitektoniske og arkitektoniske tiltag går hånd i hånd med naturen. På den måde fremhæver arkitekturen naturen ligesom arkitekturen fremhæver selve oplevelsen af naturen. Samtidig er den i sig selv en attraktion.

På www.nasjonaleturistveger.no hedder det blandt andet ”Kunsten langs vejene skal forstærke strækningernes egenart og fortælle andre tankevækkende historier”.

Som en del af kampagnen engagerede den norske stat over 50 landskabsarkitekter, arkitekter, designere og kunstnere, der i samspil med naturen og det stedbundne har skabt en perlerække af unikke natuoplevelser langs udvalgte smukke vejstrækninger.

Overordnet National kystudviklingsstrategi.

... Udvidelse af vækstbegrebet, så det handler om mere end økonomi, turisme og befolkningsvækst. Det er oplagt også at operere med miljømæssig, social og kulturel bæredygtighed.

Danske Landskabsarkitekter

4 NATIONAL HELHEDSTÆNKNING OG LOKAL FORANKRING

Det er afgørende, at vi har øje for helheder og sammenhænge. Vi må BÅDE se på de konkrete udviklingsinitiativer i en lokal, stedbundet kontekst OG i et større sammenhængende nationalt perspektiv.

Hvad betyder et givent tiltag for det bagvedliggende område? Hvad betyder et tiltag i forhold til den samlede strækning, og i forhold til den specifikke område, det er en del af? Hvordan hænger tiltaget sammen med en overordnet, NATIONAL KYSTUDVIKLINGSSTRATEGI?

En sådan strategi vil, med udgangspunkt i det stedbundne, komme til udtryk ved, at man langs den jyske vestkyst i sammenhæng forholder sig til de lange ubrudte stræk med åbenhed, blæst, klitter og brede strande.

Langs den jyske østkyst kunne der være fokus på de sammenhængende stræk af fjorde, lædannelser, bøgeskove og skrænter. På øerne er variationen hele vejen rundt et kendetegn, der kunne fremmes og formidles i en samlet strategi - og særligt på Sjælland kunne en udvidet fingerplan med tråde fra København række ud til nordkysten, mod Sejerøbugten, mod Storebælt, mod Karrebæksminde, Lolland Falster og Køge Bugt og indskrive hver deres naturattraktioner i én samlet udviklingsstrategi.

For at opnå succes skal der være kortest mulig vej fra strategi til realisering og borgerne i lokalområdet skal inddrages i udviklingsarbejdet som en del af det stedspecifikke. Danmark har jo allerede god erfaring med, at den lokale viden så bliver udnyttet og vi opnår lokalt ejerskab til projekterne.

5 NATIONAL KYSTUDVIKLINGSSTRATEGI

De forskellige ansøgninger til "Forsøgsordning for kyst- og naturturisme" giver en indikation af hvilke typer projekter, der i de kommende år realiseres, såfremt planloven bliver liberaliseret. Første indtryk er, at langt de fleste kommuner vil det bedste for deres lokalområder. Men det er også ud fra de lokale dagsordner om, hvad der er behov for lige nu og her. Her er det bare vigtigt at huske på, at vi er et lille land, og der er ganske enkelt ikke plads til at træde ved siden af! Derfor er der behov for en National Kystudviklingsstrategi - nu.

For at sikre den overordnede sammenhæng i udviklingsinitiativerne skal det være en central styrelse, der vurderer og giver tilladelse til at gennemføre projekter langs kysterne.

Nøgleordene for udviklingstiltagene bør være TILGÆNGELIGHED – DEN AUTENTISKE NATUR- OG KYSTOPLEVELSE – ARKITEKTONISK KVALITET - og DANMARKS SAMMENHÆNGENDE KYSTLINJER.

6 PARAGRAF FORSLAG §

Tilladelse til etablering af stationære anlæg langs kyststrækning kan udstedes af Naturstyrelsen, efter anmodning fra en kommune, ud fra en samlet vurdering af følgende kriterier, der sikrer,

- 1) offentlighedens uhindrede adgang til kyststrækning,
- 2) et rekreativt naturmiljø under hensyn til den stedlige flora, fauna, geologi og topografi, og
- 3) at det tekniske anlæg begunstiger offentlighedens nærhed til, og oplevelse af, naturen.

Friluftsrådet

Friluftsrådet er paraplyorganisation for godt 90 landsdækkende folkeligt baserede organisationer, som alle på den ene eller anden måde beskæftiger sig med friluftsliv. Friluftsliv forudsætter, at vi har en varieret natur og et rent miljø at udfolde os i. Det danske kulturlandskab er opdyrket og udnyttet i en grad, som vi næppe kender fra mange andre lande. For Friluftsrådet er det vigtigt at skabe forståelse for, at bosætning, produktion, naturbenyttelse og naturbeskyttelse hænger sammen i et land som det danske og det er derfor, at vi piskende nødvendig skal have en Planlov, som varetager netop en sådan samfundsmæssig afbalancering og sameksistens af arealanvendelsen.

Det at ændre Planloven er efter Friluftsrådets opfattelse en stor og kompliceret opgave, som vi som samfund bør give os den fornødne tid til og ikke forfalde til hurtige hovsabad på enkeltændringer af enkeltelementer. Vi synes, at der bør gives tid til samlede afvejninger og vurderinger. Det er en alvorlig opgave.

Friluftsrådet vil også pege på, at loven har en central formålsbestemmelse om, at offentligheden i videst muligt omfang inddrages i planlægningsarbejdet. Planlovssager er ofte ganske omfattende og komplekse og at reducere en høringsperiode til eksempelvis blot 4 uger eller mindre vil gøre det vanskeligt/umuligt for demokratisk baserede frivillige organisationer at håndtere sådanne sager i respekt for organisationernes virke. Århuskonventionen fastlægger, at offentlighedsprocedurerne skal omfatte rimelige tidsrammer for de forskellige faser, der tillader rimelig tid til at informere offentligheden og til, at offentligheden kan forberede sig på og opnå reel deltagelse under hele miljøbeslutningsprocessen.

Når disse to ting er sagt, så vil vi gerne vove et øje og pege på behovet for en sådan enkeltændring. I Danmark har vi to love, som er altafgørende for brugen af det danske landskab nemlig Naturbeskyttelsesloven og Planloven.

Formålsbestemmelserne i begge love er ganske parallelle:

I begge love skal samfundsudviklingen således ske på et bæredygtigt grundlag og i respekt for menneskets livsvilkår.

Planlovens formålsparagraf bør tydeligere præcisere, at loven også skal sikre danskernes mulighed for at færdes og opholde sig i landskabet, altså dyrke friluftsliv
Friluftsrådet.

Friluftsrådet er glad for, at vi ikke i Danmark har en egentlig Friluftslivlov, som vi kender fra andre lande, men at vi har valgt at inddrage de politiske målsætninger for friluftsliv i de forskellige love. Netop derfor bør Planlovens formålsparagraf tydeligere præcisere, at loven også skal sikre danskernes muligheder for at færdes og opholde sig i landskabet altså dyrke friluftsliv. Og her er kystnærhedszonen og selve kysten af særlig interesse. Som lovens formål fastslår, skal loven forene de samfundsmæssige interesser i anvendelsen af arealerne og altså ikke udelukke eksempelvis menneskers rekreative brug af hverken de specifikke naturarealer eller det samlede produktionslandskab.

Planloven skal også sikre menneskets rekreative brug af det danske areal. Dette bør præciseres i lovens formålsbestemmelse.

Organisationen Danske Museer

Danske Museer ser ikke varetagelse af kulturhistoriske værdier som hindring for vækst og udvikling. Tværtimod kan udvikling og benyttelse af kulturarven, på bæredygtig vis, sikre både turisme, bosætning og i sidst ende den ønskede vækst. Der er dog grund til at advare mod at lade tidligere tiders sikring af sårbare kulturmiljøer lide under kortsigtede økonomiske betragtninger. Originale kulturmiljøer lader sig kun vanskeligt genskabe, når skaden først er sket. Der er desværre eksempler på at vækstinitiativer, der tilsyneladende vil drage nytte af natur og/eller kulturarven, kommer til at ødelægge det originale, det særprægede eller det enestående. Netop de elementer i naturen og kulturen som efterspørges som unikke og attraktive.

De kulturhistoriske statsanerkendte museer har et mere eller mindre tæt samarbejde med respektive kommuner. Dette gælder især i forbindelse med varetagelsen af den fysiske kulturarv (kap 8 i Museumsloven). Den fysiske kulturarv under jorden varetages af de arkæologiske gravende 27 museer i hele landet, hvor der ved alle anlægsarbejder, som medfører jordarbejde eller inddragelse af nye arealer til byudvikling, veje, tekniske anlæg m.m. foregår arkivalsk kontrol, evt. prøvegravninger – og senere udgravninger, hvis kulturarven er truet af ødelæggelse. Den synlige fysiske kulturarv, bortset fra de fredede fortidsminder og fredede bygninger, der varetages af Kulturstyrelsen, administreres af kommunerne, det gælder bevaringsværdige bygninger, kulturmiljøer, vandløbenes kulturværdier, landskaber m.m.

Kommunerne skal ifølge Museumsloven inddrage museerne i kommuneplanlægningen og orientere om lokalplaner og nedrivningsager. Det er et stort ønske fra museerne at blive inddraget så tidligt som muligt i processen, når der berøres kulturhistoriske interesser, hvilket hyppigt er tilfældet. Desværre sker det ikke i alle kommuner, ligesom registreringen på flere områder er utilstrækkelig. Således mangler store dele af landet stadig SAVE-vurderinger af bygninger.

Da der fra midten af 1990-erne var særligt fokus på kulturmiljøet, foretog museerne registreringer af landsbyer, herregårdslandskaber, kystkulturmiljøer, nedlagte industrimiljøer og havne. De udpegede kulturmiljøer blev optaget i kommuneplanerne med retningslinjer, men desværre blev de udpegede miljøer kun alt for sjældent fulgt op af en lokalplan. Dette forhold skyldes dels de udpegede miljøers meget forskellige struktur og størrelse, dels manglende lovgivning til at sikre miljøerne.

Konkret forslag – tilføjelse til planloves § 11 a stk 15: De udpegede kulturmiljøer i en kommuneplan skal følges op af en lokalplan.

Organisationen Danske Museer vil gerne fremhæve ændringen fra 2013 i Planlovens kap. 7 § 37 vedr. anvendelse af nedlagte landbrugsbygninger, der giver mulighed for at etablere mindre virksomheder, butikker, ferieboliger m.m. denne ændring giver rig mulighed for at udnytte allerede eksisterende bygningsmasse og i princippet bevare bygninger og kulturmiljøer i det åbne land.

**De udpegede kulturmiljøer i en kommuneplan
skal følges på af en lokalplan.
*Organisationen Danske Museer***

Hvis planloven lempes og i fremtiden i endnu højere grad lægges ud til kommunerne, tilsiger erfaring fra det hidtidige arbejde med at sikre kulturarven i landskabet, at de udpegede kulturmiljøer kommer under stort pres. Her vil Danske Museer især henlede opmærksomheden på de udpegede kystkulturmiljøer og ældre bebyggelser i kystnærhedszonen, hvor der ofte er tale om meget sårbare miljøer. Det er en svær balance i en kommunal forvaltning, hvis valget står mellem at bevare den lille kystfiskerplads med stejlepladsen og tjæregryden, og så feriehotellet uden forbindelse til det omgivende miljø og særpræg.

Konkret forslag til ændring af planloven kap. 2 stk. 5 b: Udpegede kulturmiljøer eller arealer med væsentlige kulturhistoriske interesser i kystnærhedszonen skal friholdes for bebyggelse og anlæg, der svækker de kulturhistoriske interesser.

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur er en landsdækkende paraplyorganisation for lokale bygnings- og landskabskulturforeninger. Foreningens arbejde handler om at sikre og udvikle kulturmiljøer og bevaringsværdige bygninger. Det er vigtigt, at Planloven sætter gode rammer for dette arbejde.

Sikring af kulturmiljøer og bevaringsværdige bygninger er kommunernes ansvar. Bygnings- og landskabskulturarven er vigtig, som forankring i fortiden og til forståelse af nutiden. Derfor er der behov for lovgivningsmæssige rammer, som sikrer en god balance mellem bevaringshensyn og dagliglivets krav.

Planloven skal fortsat kunne forebygge konflikter eks. mellem beboere, trafik og miljøbelastning.

Planloven skal også sikre borgernes demokratiske ret til at blive inddraget i planlægningsprocesser fra start.

Landsforeningen er optaget af, at der bevares og udvikles forskelle i landskabet, byerne og bygningerne. Derfor må der sikres et langsigtet helikopterperspektiv i planlovgivningen, som sørger for, der i fremtiden stadig er markant forskel på by og land.

Bygnings- og Landskabskulturen er en fysisk manifestation af Danmark som Danmark og skaber værdi på flere niveauer. Ikke kun kulturelt men også økonomisk, når værdien af bevaringsværdige bygninger er 15% højere end for ikke bevaringsværdige bygninger, når der skal skabes sikkerhed for de borgere, der vil investere i vedligeholdelse af bevaringsværdige bygninger. Velbevarende bymiljøer er spændende for både danske og udenlandske turister.

Derfor foreslår Landsforeningen, at der indføres følgende i loven:

§11a stk. 22: Bygninger over 50 år skal SAVE-vurderes. Bygninger med SAVE-værdi 1-4 skal indskrives i kommuneplanen som bevaringsværdige. Disse SAVE-vurderinger skal revideres hvert 10. år.

§11a stk. 15: Sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder beliggenheden af værdifulde kulturmiljøer og andre væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier, og udpegning af disse kulturmiljøer. Herunder altid bykerner fra før 1536.

§11a stk. 23: Der skal udarbejdes en lokalplan for bygninger, hvis fredning ophæves.

Alle bygninger over 50 år skal SAVE-vurderes inden 2018. Bygninger med SAVE-værdien 1-4 skal indskrives som bevaringsværdig i kommuneplanen.
Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur

Denne booklet er udarbejdet af
Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur
d. 23. oktober 2015 i anledning af et møde med
Erhvervs- og Vækstminister Troels Lund Poulsen
om synspunkter på Planloven.

Tak til alle medvirkende.